

KOTAVA Tela Tamefa Golerava

Piskura : Kotava.org gesia ~ ~ www.kotava.org

TEL ROTIK

Bamanavafa kuda

Kalkotavaks : Abdoulaye Coulibaly (2008)

L'Homme mauvais

(Mɔkɔ juku)

Fable bambara

Traduction : Abdoulaye Coulibaly (2008)

Moko juku	Tel rotik
Dankili folo	Taneaf dank
<p>Moko juku ! Jenni ye moko juku lon ba ? Moko juku ! Jaka moko juku te lon ! I mana fudu duman tijelen ye, Moko juku no do. I mana kanu duman salen ye, Mokogu le no a di. I bira ka sinji bodonkolilen soro, Awa ! Moko juku le no. Teria duman mana dotjɛ, He ! Moko juku y'a di. De duman sara, Moko juku y'a di. Dee-ni-faya sara, Moko juku te wa ? Den-ni-baya sara, Moko juku le no. Fere sato Moko juku y'a do. Fadenya sara, Moko juku y'a di. Badenya sara, Moko juku y'a di. Ta tukunda merifamuku la, Gwalo bora, Kulekan jokolen be, Safe bolen. K'á y'i woyɔ, makari banda ! Baí beɛ nuntan ! Woyikonba ! n soro ! Kunba tegera ka bo kanba da la Cɛrɔgɛrɛnni kojuman ke te Karafe donda. Karafe bonda. Do ke jon ye, do k'i firinfin. Su te kesi, a t'i ko fɛnɛ na. Jon kan'a jik'a jonɔkɔn na ban ! Jon te jɔr'a jonɔkɔn na de ! Fritifrata ! ko nabobeli ! Cɛ ye cɛ bolo, makari banda. Benbeliso beli bonya, Lon kelen tomu ! Jiri kelen beli bony'a te tuba bo. K'an ke woyɔ, k'an ke sundu Milinsinmalansan ! Feritalen tora ! Sa be moko domu. A t'i tɔkɔ domu na. Cɛ ye kesi, naji ye bo la. An be sumu, sumu te lakira. Sa te moko to, k'i y'i diya, sa te moko to k'i y'i goya. Sa te jon to.</p>	<p>Va tel rotik ! Toktan va tel rotik gruper ? Va tel rotik ! Denon, tel rotik me zo gruper ! Ede kalafa kurera zo joar ? Tir golde tel rotik. Ede milgafa renara zo empar ? Tir skura ke tel rotik. Ede berik va sint seled ? Djay ! Tir skura ke tel rotik. Zijnafa naca zo joar ? Ex ! Tir gan tel rotik. Kurenhera zo griaskir, Tir gan tel rotik. Gildunhura ke nasbeikeem is gadikye mea tir, Me tir golde tel rotik ? Gildunhura ke nasbeikeem is gadikya mea tir, Tir skura ke tel rotik. Dolerayera zo tatcer, Tel rotik al walpir. Gildura ke vuwikeem zo empar, Tir gan tel rotik. Gildura ke berikeem zo empar, Tir gan tel rotik. Gejagoa zo teyar, Volkalaca artar, Jontika iepera zo gilded, Gael demon zo tukotrar. Arubac ! Sa mea tir. Kota gadikya brer ! Kax ! Jinaf gadikyaf koepak ! Takapa zo gaber ise sol bergapa zo solparsar, Dajken budik tir eaftaf. Okol zo fexar. Okol zo basfexar. Tan tid flintaf, artan ilblid. Awalkik me soborer, ise me dimpir. Ayik va nuxik me zinulal ! Metan va nuxik zegar. Mevunucaja ! Merodivana debala ! Ayik rotion gu artan. Sa mea tir ! Dace widapa ede megildura koeon gazar, Rawawera tanvielon titir ! Dace aalap va aalxo me miltar. let, iepet, arubat ! Yona polasa melanaca ! Gadikiskik al awalker. Awalt va ayik koartokar. Voxe va inaf yolt me koartokar. Budik borer, ikuza me traspud. Krodoet voxo koe kaikexo min me rokrodoetet. Awalk va kulaf ok wawaf metan sokayder. Awalk va levetirik me sokayder.</p>

<p>A te horon to de ! Keba ceɲi beɛ warila, Mosoba beɛ wara min ? An ke solon, Solon te lakira. Jenni ye bilisi lawili kokura ? Aĩ nan te Moko juku lon na ba ? Moko juku ! Jenni ye Moko juku lon yan ? Moko juku ! Njaka ! Moko juku te lon na !</p>	<p>Denon va nuyik me sokayder. Kot listaf budik al xonukad. Tokliz kota listikya al lanid ? Daavon kapat ! Koe ara tamava meka kapa. Toktan va bat degrik al toldivmodar ? Kas va ranhes Tel Rotik batlize me wic ? Va tel rotik ! Kle toktan va tel rotik batlize gruper ? Va tel rotik ! Va tel rotik vol grupet !</p>
Dankili filanan	Toleaf dank
<p>Moko juku ! Jenni ye Moko juku lon ba ? Moko juku ! Njaka ! Moko juku te lon na ! Moko juku wilira, K'ale ye mori di, Wuridi ntanba, Gafeba tiki. Moko juku nara, K'a ye besi lon, Furabo njana, Bandalu kala. Kurubu-karaba, K'a ye lolan di. Dugu se ma gwe, K'a ye dukuren di. Teriya nara, K'a ye teri sebe. Kanu nara, K'ale kanɔɔkɔn numan. Furusiri selen, K'ale furuɔkɔnba. Tinbitanba ! Moko juku te lon na ! Sokomada la, A gwelen pewu-pewu. Wura ma se, A finnen monimoni ! Sufela nalen, A wule porototo ! Tele kunan nalen, A kelen werstete, A ɲegenni ka ban, Ka t'i malon fyewu. Sinji ke woyɔ ! Sikijokɔn ke kule ! Lonbaka ke njunan ! Ce lafili, Moso manɔɔnkoli, Wasulu tonkan, Kele ni woyɔ, Tonkan ni kiri, Nson fora nson ko,</p>	<p>Va tel rotik ! Toktan va tel rotik gruper ? Va tel rotik ! Va tel rotik vol grupet ! Tel rotik al ranhar Bevulason tujdesik, Prakaptik, Nevapaptik. Tel rotik al pir, Kalison da va selaropa gruper, Ise tir wayotiasik, Is akolacenesik. In kaliaron artlanir, Bevulason diveik. Abdi da afizar In kalir da tir widaɔ. Nuca tir keyaksera ? In kalir da tir kotunaf nik. Rena tir keyaksera, In kalir da tir renanhasik. Kurera zo fiptar, In tir donaf kurenik. Ox ! Bizakuca ! Va tel rotik me grupet ! Vanawalton, In tir batakanhaf. Men sielar In tir ebeltapaf. Ba mielara, In tir varon keraf. Ba miafiz, In dure tir gemon kretsakiraf. In ixam tir lukoptapaf, Kalir da va rin me gruper Vuwikeem borer ! Vegungikeem ikuzedar ! Grupenikeem brer ! Ortara va kurenikye, Kifura va kurenikya, Mijeralor koe Wasulu, Yon meld isu ie, Yon motc isu jiz, Dubien dubiesik,</p>

<p>Jikiwaro banda. 'Nte' te ban di faama bolo de ! Kintikantan ! Hine banda. Fen te moko bol'a, Jikiya te ban. Juku te moko la Banda kelen ko. Sabaka bonolen Tobaka banda hana de hana domu, Baran do kera Wolo te konaya sa Makariko ye ! Sen bo, sendon Janfa jusiki. Jeli jatigi n'a jatεke Te kelen ye de ! N teri ni n tereke Fene te kelen ye. Gwadaluma mana woyɔ, Muku to na bo. Ko te den na O te ba hene de ! Njaka, njaka, Moko juku man ni. Jenni ye n juku ye ? Moko juku be min ? Moko juku ! Jenni ye Moko juku lon ba ? Njaka ! Moko juku te lon na.</p>	<p>Gripokolera tir varafa. 'Me' wetce wewara gan gazik me zo krafiar. Polasa debala ! Sa mea tir. Ayik va mecoba digir Inafa pokolera me tenuwer. Antaf volnik ke ayik Tir akola. Iblisik tir volkalaf. Xonukasik tir tena. Ede drendik va ar co-gralomer, Co-tir akoyeson. Ayikya grunasbar voxε va nasbeik me rodir. Tir saca ! Illanira num koridara va int, Tir toza ke relmera. Emudesikanh va reizusik is 'ortasik', Me tir milcoba. Nik is brostasik Dere tid amidaf. Viele zanisik va sint mijed, Zavzaks ke regelta awid. 'Velik me roter' Batcoba va gadikya me karavaldur. En, en, Tel rotik me tir kiewaf. Toktan va jinaf volnik al wir ? Toklize tir tel rotik ? Tel rotik ? Kle toktan va tel rotik gruper ? Va tel rotik vol grupet !</p>
Dankili sabanan	Bareaf dank
<p>Moko juku ! Jen ye Moko juku lon ba ? Moko juku ! Njaka ! Moko juku te lon ! Moko juku wilira jukuya la. Moko juku k'ale bεna dolonin don. A tagara ba-tan-segijɔ ke ji rɔ, A d'a bila ka fεden, A d'a lawili, A de jɔ felen lawili, A d'a yεrεke tele la fεrε-te-te, A d'a susu koto-koto, A d'a tenten yεke-yεke, A d'a nɔoni dru tutu-tutu, A d'a siki ta rɔ yεkewu. A d'a wili fuyayi-fuyayi, A d'a lamaka bukayi-bukayi, A d'a sensen jiro-totototo, Coro totototo, A d'a siki sere-tete-tete, K'a jurunin ta k'a bil'a ju la bukanwu. Dolo wilira fuyayi-fuyayi, Ka n'a kanka la tototo. Moko juku wilira k'a be teri jini.</p>	<p>Va tel rotik ! Toktan va tel rotik gruper ? Va tel rotik ! Va tel rotik vol grupet ! Tel rotik gorayar da tegijir. Tel rotik kaliyir da va abic plebotekot fu iar. Ko lava va vodapasa kita dem plebot plekuyur, Keter da in welketer, Aze va in nariyir, Va welkeyes plebot nariyir, Leve awalt manton divatceyer, 'Kotokoto' ayezvayar, 'Yekeyeke' flanceyer, 'Dru tutu tutu' koe lava diareyer, Mo tey obrason plekuyur. 'Fuyayi fuyayi' lembieyer, 'Bukayi bukayi' kebuyur, 'Jiro toto toto' espayar, 'Koro toto toto' basplawayar, Keter da in aulon kaluber, In va wazdelam aze ludevon ic plawa parvuon plekuyur 'Dolo' 'fuyayi fuyayi' kacaweyer, Aze skael vion daykaweyer. Tel rotik laniyir ise aneyayar va intaf nik .</p>

<p> ji kelen faga, Ko gelen te wo, A filanan soro, Ko gelen ye de ! Moko juku benda ni njeberenin ye. N teri njeberenin lee ! Iyo ? Ne na dolnin syenni don, Ne t'a fe ka moko kil'o ma, F'e kelen pe, i be na wa ? Lon jenni don ? Ani be ben wojuma lon na. Dolnin do n'an fila bo. N be na han ! Moko juku wara ne fe. A benda ni syenin di. N teri syenin ye lee ! Iyo ! Ne na ka dolnin don, a man siya. Ne t'a fe ka si si wele o la fe kelen pe, I roja ka na. Lon jenni don ? Ani n'a min wojuma lon. Dolnin ka dogo sa, Nk'a n'an bo. Wo don na diya ne ye, N be na. Moko juku temend'iko. A benda ni kolonkari di : N teri kolonkari lee ! Iyo ? Ne na ka ronin ke ji ro, Ne nun t'a fe, e kelen pe ko, Moko si k'o nekeneke N bi del'i ki roja Ka na n dem'a la. Dolnin ka dokon sa Nk'a n'an fila bo bede. Lon jenni ? Wojumalon sokuma. Tabarikala ! n na na ! Moko juku temenda. A ni dosokoro kunbenda teru. A ko : 'N teri dosokoro lee ! Naamu ? N na dolnin don. A na ben wojuma lon sokomala ma. N don t'a fe ka moko wete wel'e ko. O benni n m'a diyara n ye, N na na. Dolnin n'an bo bi yo. Moko juku broo ka teme. A ni bolokalan kunbenda. A k'o ma : 'N teri foloko lee ! Iye ! N na ka dolnin don </p>	<p> Atara va tanaf nik, Batcoba tir drikafa, Voxe porfeon trasira va toleaf, Bancoba tir voldrikafa ! Tel rotik va suroga ve kakeveyer. Ex, suroga nik ! En ! Va abico 'dolo' al egá, Va artan me djugané Vols anton rin, pitil ? Ba tok viel titir ? Teveavielon va sint kabelcatat. Bato abico 'dolo' mu kottol titir umo. Lanon pití ! Tel rotik losumon lanियir. Va wil ve kakeveyer. Ex, wil nik ! En ? Va abico 'dolo' al egá, voxé me jontikote. Va artan vols anton rin me djugané, Yawal da pil. Ba tok viel titir ? Teveavielon ulitit. 'Dolo' keskeon tir abico, en, Vexe batcoba titir uma. Bat viel fudjer, Pití. Tel rotik wan lanियir. Va karvukol ve kakeveyer : Ex ! Karvukol nik ! En ? Ko lava va abic plebot al plekú, Okie djumé da, vaxe anton rin, Metan vaon votar. Vay, yawal da pil Enide va jin pomatal da ulití. Jinafo 'dolo' tir abico Voxe mu kottol en titir umo. Ba tok viel ? Gazdon teveavielon. Lorik zo kumzilir ! Pití ! Tel rotik wan lanियir. Va vakolap boreon ve kakeveyer. Ve kaliyir : « Vakolap jinaf nik ! » En ? Va abico 'dolo' al egá. In gazdon teveavielon titir kiewaf. Okie va artan vols rin me djugané. Batcoba tir kiewafa ise va jin puvegar, Nume pití. Batabico 'dolo' en titir umo. Tel rotik keyuyur ise wan lanियir. Va narmol ve kakeveyer. Ve kaliyir : « Ex ! Iyepa nik ! » En ! Va abico 'dolo' al egá, </p>
---	---

<p>N t'a fe fycwu moko gwere k'o nkenenke N'e kelen pe te. A minto lon jenni ? A ! N n'a ni doben k'a siki wojuma lon kan. Sokoma ba ? On hon, sokoma jati. N na wa. Moko juku temeni A ni Jaturufin benda. A ko : ' N teri nama lee ! Iye ! An benko jara : ne na dolo don. Ne nun te moko si kil'o kama, N'e kelen te. A na ben wojuma ma. I n'i roja ka n'o lon han ? Uwi ! ne na to ko. Moko juku walen je fe, A ni Jara d'a la jokon teke teru. A ko : ' N teri Jara lee ! Iyo ? N na ka dolo don. N b'a fe e kelen ke na n dem k'o min, I roja ka na, n fa. Lon jenni ? Wojumalon ke ! N na n'o lon. Moko juku bora yen ; A ni tutu dankalan kunbenda : N teri dankalan de ! Han ? I te na wojuma lon ka n dem Ka k'na dolonin min wa ? E kelen ko, ne te mogo si wele. Dolonin n'an bo. Onhon, n na na. Moko juku ni donsokε benda. A k'o ma :'Karamoko de ! » Iyo ! Ne na dolonin don K'a ben wojuma lon ma. N b'i kelen pe kil'o ma. I be na wa ? Ee yo, n be na. Wo ko, Moko juku ni Nkeerenin benda. A ko : ' N teri Nkeere lee ! Iyee ? Ne ne dolonin don. E kelen dunduguma y'o di, I be na wojuma lon na wa ? An k'a min, an fila ? N na na ke ! Moko juku ! Heiyo ! Moko juku nakan ! Moko juku ! K'ale ye soma d'iko. Moko juku ! Heiyo ! Moko juku donkan !</p>	<p>Djumé da rin vaon votal, Anton rin. Bak tok viel ulitit ? Ta firvira teveavielon al egá Kas gazdon titir ? En, gazdon. Pití. Tel rotik losumon laniiyir, Va ebeltaf dikdatol ve kakeveyer. Ve kaliyir : « Ex ! Nama nik ! » En ? Minafa kakevera sokinhir, va 'dolo' al egá. Okie va artan me gané Vols anton rin. In teveaviel titir gadiaf. Batvielon yawatal da pil, mex ? Ox en, me gracetel. Tel rotik losumon laniiyir, Lente krapol ve tiyir. Ve kaliyir : « Ex, krapol nik ! » En ? Va 'dolo' al egá. Djumé da rin anton pil aze va jin pomal da ulit Yawal da pil, pusik. Ba tok viel ? Ironokon teveaviel. Ba bat viel pití. Tel rotik batlizu ve mallaniiyir ; Va klantasa zamhala ve kakeveyer : Ex ! Zamhala nik ! Eim ? Teveavielon me lanitil aze va jin pomatal Da va jinafa eksa dem 'dolo' ulitit ? Rade rin anton, va metan gané. Jinafo abico 'dolo' titir umo. Kiewafa, pití. Tel rotik va tcabanhesik ve kakeveyer. Pu in ve kaliyir : « Ex ! Felik ! » En ? Va abico 'dolo' al egá Ta da in teveavielon titir gadiaf Va rin anton gané, Kas pitil ? Ex en, pití. Porfeon, tel rotik va jaxok ve kakeveyer. Ve kaliyir : » Ex ! jaxok nik ! » En ? Va abico 'dolo' al egá. Batcoba tir icrileks mu rin anton, Teveavielon pitil ? Ta da ulitit ? Denon, pití ! Tel rotik ! Kax ! Boralor ke tel rotik pis ! Tel rotik ! Espur da tir wetasik Tel rotik ! Kax ! Boralor ke tel rotik kolanis !</p>
--	--

<p>Moko juku ! K'ale ye cenmasa di, Moko juku ! Heiyo ! Moko juku nalen, Moko juku ! K'a ye doma d'iko. Moko juku ! Hawa ! Moko juku ko ten : Moko juku ! K'a ye jina yela di. Moko juku ! Aī ma Moko juku ye ba ? Moko juku ! Jenni ye Moko juku lon ba ? Moko juku ! Njaka ! Moko juku te lon na !</p>	<p>Tel rotik ! Espur da tir diepilesik, Tel rotik ! Kax ! Tel rotik al pir. Tel rotik ! Espuson da tir diwedik. Tel rotik ! Ex en ! Tel rotik va batcoba kaliyir. Tel rotik ! Kaliyir da va norlik wir. Tel rotik ! Va tel rotik me wiyil ? Va tel rotik ! Toktan va tel rotik gruper ? Tel rotik ! En ! Va tel rotik vol grupet !</p>
Dankili naaninan	Balemeaf dank
<p>Moko juku ! Jenni ye Moko juku lon ba ? Moko juku ! Njaka ! Moko juku te lon na ! Wojumalon sokoma, Moko juku sorida poī ka wili, A d'a na lako K'a sen mako, K'a bolo mako, K'ale ye mori di, k'i kun li. K'ale tuubilen ye, Ka sakawolonin ta, K'i sik'a ya lukene m'a, Sibon da la k'i seli : 'Al' a fo k'i biri : Moso k'i la la la, i la' K'a y'a korosi labo : 'ce ma n korosi, moso na n korosi, moso ma n'korosi, n yere n korosi.' Njebrenin nara weyewe A k'o ma : 'N teri Moko juku, i sokoma ! Nba, i sokoma ! Dolonin cogo di de ? Don so kon'i k'a rogwe. Njebere donda. A de koronin ta, K'o tunu dolo ro, K'o fa min. K'a fo : I ya dolo ke di kosebe ! A y'i kurundu K'i biri dolofaga jukoro jeku ! Syenin nara A ko : 'N teri Moko juku, i sokoma ! Mandeman ! Doloko di bo ? A ! N fa, ne na n na dolonin doben, Njebere nalen te ba</p>	<p>Va tel rotik ! Toktan va tel rotik gruper ? Va tel rotik ! En ! Va tel rotik vol grupet ! Gazdateveavielon, Tel rotik waveon ve divmodeyer, Va vola tcateyer, Va nugeem tcateyer, Va nubeem tcateyer, Bevulason tujdesik. Inafa taka ve zo tipokeyer. Bevulason warzaf dewelenik, Va alma ke namulol ve nariyir, Koe vultexo moon ve debanhayar, Kabdue intaf kiray, aze toz blikeyer : « Allax kalir da senhat, Da ayikya batliz senhar... senhal ! » In va intafa praka ve nariyir : « Ede ayik va jin me karolar, Ayikya karolatar ; Ede ayikya va jin me karolar, Miv karolatá ». Suroga askison va 'weyewe' ve artalayar Pu in ve kaliyir : « Tel rotik nik, kiavá ! » Grewá, kiavá ! Tokinde tir 'dolo' arienta ? Ta da grivutel, va kiray kolani ! Suroga ve kolaniyir. Va tiawama ve nariyir, Ko ekot vaon ve plekuyur, Kotron ve uliyir. Aze ve kaliyir : « rinafo dolo tir donafo ». Va vakrillaniyir Ayateson poke rumela dem 'dolo'. Wil ve artlaniyir Ise ve kaliyir : « tel rotik nik, kiavá ! » Kiavá ! Tokinde tir 'dolo' arienta ? Ax ! dositik, va jinafo 'dolo' al eganhá, Kas suroga me al piyir</p>

<p>K'i da juku tur'o do ? F'i man' a da tonin dogwe sa ke ! Han ! Njebereenin bolo ! Njak'a doloko do na diya bi yo ! A be minni ? A bugulen te faga ju fe yen ? Sye donda Njebere yel'a f'a di kan to : 'Ah ! Njebere d'i gwalo ye !' a y'a sogin k'a fereferere k'a lakunu paki ! sye de koro fa k'o min k'i bugun nye fajan jukoro Moko te sye c'a taman do k'a na ke hake to. Kolonkari nada. A ko : ' N teri Moko juku lee, Keni here sira ? Moko juku ko : 'Here.' Dolobninko cogo di dun ? Ah ! n fa ! Sye sorilen te ka n'a da juku turu N na dolo doben'n kojuman d'e ne ba K'o ke fisa e da ma ? Ehe ! njaka ! a doloko na diya ! Syei bee y'a jam'a ro ! A ye minni bi ? 'A bukulentu di bokuyo Fajan jufela do yen.' Kolonkari donda, Sufe wololo Tilefe molosi A d'i dere sye kan gwaraw : Kaaro ! kaaro ! N k'a ro ! N ye n k'a ro !' Wo d'o kan keri gwaraw K'o nimi folomannin. A de koro fa dolo do k'o l'i kan K'i buku fajan ju fe moku ! Dosokoro y'o no kan ka na. Bi ke jan, sini ke jan naa naa ! naa naa ! dosokokoro ko : N teri Moko juku, i sokoma Marahaba, n teri ! Doloko di ? Ah ! N fa ! kolonkari nalen t'a da juku turu a do ba ? k'o rotijn'e ma ? awa ! kolonkari bolo ? Nadonnaba ! A ye minni bo ? A birilen te fajan jukoro Yen bi gwokiso ? Wulu donda bon koro K'i bi ka kolonkari birilen soro K'i j'o kan, k'o kan keri warawu ! K'o nimi-nimi koro ! A de koro ta k'o fa dolo ro,</p>	<p>Ta da va gariza plekur Nume va inaf zavzaks dure ulitil ? Va tokcoba ? Ke suroga ! Ex, kiewafa, bata 'dolo' arienta tenulenheter, Toklize in ? Kas batlize leve rumela me ayater ? Wil ve kolaniyiir, Wison va suroga, ve divieyer : Ax ! suroga, diwedaja pu rin ! In va in ve oralayar nume ve spikonayar Aze tanon ve fixayar. Wil va finhega kotrayar aze uliyir Aze poke rumela vion ve kurdayar. Tazera va wil is ixerura pu inafa ita me rotid... Karvukol ve artlaniyir. Ve kaliyir : « Ex ! tel rotik nik, Kas va mielcekanh al askil ? » Tel rotik ve dulzeyer : « Va donaf ! » Tokeke 'dolo' arienta tir ? Ax ! Dositik ! Wil gazdon me al divmoder enide va oralaj plekur Ko jinafo eganhayano 'dolo' abdi rin Kalison da batcoba tir kiewarsafa tori rinaf art ? Ex, ex ! Bata 'dolo' arienta jiadawenheter. Dace wil fornar ! Toklize in ? In intotcon ayater Banlize poke rumela. Karvukol ve kolaniyir, Deksaf gu tsondera mielon Is preyutara afizon Va wil ve ipeyer aze ve vangiyir : « Rotuxara, rotuxara, meú, meú ! » Karvukol va kapray ve empayar Ise taneon vumbeyer. Azon, va finhega ve tukotrayar aze ve grikotrayar Aulon ayateson pok rumela. Karvolap vanion ve artlaniyir. Gaveon batvielon, gaverson eldeon 'Nhaa', 'nhaa' ! Karvolap ve kaliyir : Tel rotik nik, kiava ! Til drumfaf, nik ! Tokinde tir 'dolo' arienta ? Ax ! Dositik ! Karvukol me al pir enide va garizaja plekur Nume tori rin al fur ? Ax ! Ax ! yoltoe karvukol ? Mana jlokaca ! Toklize in ? Poke rumela me ayater Banlize ton sivaja ? Karvol va kiray ve kolaniyir Va kurdanaf karvukol ve trasiyir Aze va in ve ipeyer aze cuon ve bergempayar ! Aze ven vumbeyer. Aze va finhega ve nariyir aze dem 'dolo' ve tukotrayar,</p>
--	---

<p>K'o min k'i kan to : 'N teri Moko juku, dolo don ke di ! wulu d'i yeleme k'i la yen. Nonkerin srusru ka na A ko : 'N teri Moko juku, i sokoma ! Nba, i sokoma ! N nalen doloko rogwε la. N teri bolokalan Wulu na nadonnaba k'e la : Wulu nal'a da juku Turu d'o dolo duman do n'e ma na. A ye yila jenni ? A y'o di so kono. Foloko d'i pan proo ! Kur'i sonsoron. Bondakun da kan, Ka wulu ye, K'i ton wo kan gworo ! K'o rɔfara fεsefεε. A de koro ta K'o fa dolo ro, k'o min Warakalan y'i la so kon'iko K'a na wusu iko sikilolo fila. Cu-cu ! cu ! Nama nara, Ka foli ke k'i siki. Kunkotiki nara, Dankalan nara, nkeerenin nara ; Woï bæε jɔkon ko. U bæε de Moko juku fo. Moko juku d'u lamina, A k'u ma : 'Bisimilayi ! Bisimilayi ! N terijɔkonlu, Aï bend'aï sen ma : dolonin n'aï bo.' U bæε d'i siki. Nkeerenin d'i kan to : 'Eh ! Mokolu ! A dolomin do jore ne la ; an ke k'an fabeli an bæε k'an tana fo jɔkon ye, fo keke kana b'a ro de ! Toï d'o min'o da la : E folo k'i tana fo !' Nkerenin ko : 'Ne tana te foyi foyi di, jo n'do ko n ke dogo bede haali nka si kana jo n do koyi : bonya ke di fendogon do.' Namakoro ko : 'Ne jakise fila le ke gwelen n ma, N na yelikefirinan fil'oi di su fe : Buguri kana k'oi ro !' Bolokalan ko : N ko : n be na yan tuma min, Ne walen n biranmoso ya birifinikalan sing'a la</p>	<p>Aze ve grikotrayar ise ve divieyer : « Tel rotik jinaf nik, rinafo 'dolo' tir donafa ! » Vakol ve dimlaniyir aze batlize ve senhayar. Narmol welveson ve piyir. Ve kaliyir : « Tel rotik jinaf nik, kiava ! » Grewá, kiavá ! Ta 'dolo' arienta pí. Bolokalan jinaf nik Vakol va rin al kantapar. Vakol va pezayaj al plekur Ko jinafo sutkafo 'dolo' abdi da pil. Toklize in ? In koe kiray tir. Narmol oriwon ve welveyer Aze ve kalubeyer ise ve kotirkayar. Moe pikay ke kiray, Va vakol ve wiyyir Aze va in welveson ve ipeyer Aze ve lipupuyur. Va finhega ve nariyir Aze dem 'dolo' ve tukotrayar aze ve grikotrayar. Kretsakoraf snavol koe kiray dere ve senhayar Aze va iteem oltavaf gu toloy gazdabitej ve fekeyer. Tciu tciu tciu ! Dikdatol ve artlaniyir Aze ve kiavayar aze ve denhayar. Molajioaïk ve artlaniyir, Lorzamhala ve artlaniyir, jaxok ve artlaniyir. Bantan moi battan. Kottan va tel rotik ve kiavayar. Tel rotik icde sinafa kiavara ve dulzeyer Ise ve kaliyir : « Bisimilayi ! Bisimilayi ! Nik, win evarton artlanic, Tori kot win umo 'dolo' titir. » Kottan ve debanhayar. Jaxok toz pulviyir : « Ex, kot weltik, Bato ulitino 'dolo' va jin tucubesar. Bak da min men tit grijaf, Kottan va intafa 'tana' pu ar min kalir Ta abdiweyonara va kota motcara ! Bat artan va in ve gezayad. Rin taneon, va intafa 'tana' kalil ! Jaxok ve kaliyir : Tela lokantara Tir metarkara : Jin tí pinapaf Vexe metan va jin metarkar ! Pinik va poraca sokalbar. » Dikdatol ve kaliyir : « Va iteem lotipí, Va jinaf toloy gum mielon tuwisanhas. Metan va gopolk momimar ! » Narmol ve kaliyir : « Luxe jin, viele battiz al pí Va ikagadikya al denlaní enide va inafu lujoroykirafu modivatcesiku beítú,</p>
---	---

<p>Moko si kan'o nogo fyewu, N tana be o di.' Tutu Dankalan ko : 'Fen min be gwelen ne ma, O n biranmoso ya konnegeenin di (Fen jenni gwer'a ku ko) o n'o kerifa n ma ko n k'a mara kosebe : Moko kana mak'o la de !' Jara k'o banni Cemokoba tana man siya : Moko kin'i ja wusu n ja ro !' Moko juku ! Ai te Moko juku lon ba ? Moko juku ! Njaka ! Moko juku te lon na. Jenni ye Moko juku lon ba ? Moko juku ! Njaka, moko juku te lon na ! Moko juku ! Ai te moko juku lu'n ba ? Moko juku ! Awa ! Moko juku te lon na !</p>	<p>Metan va batu decenar ! Batcoba va jin volpuveper. » Lorzamhala ve kaliyir : Jinaf lotiks Loeke tir bata marna ke ikagadikya. (elimon tir inaf ault) Va in al odiu. Inya al juiker da obrapason va in su. Metan uzar ! » Moi bata pulvira, krapol ve kaliyir : « Abiccoba pu Jiomaik volpuver, Metan va iteem ben tel jinaf feker ! » Va tel rotik ! Va tel rotik me grupel ? Tel rotik ! Tel rotik me zo gruper Va tel rotik ! Toktan va tel rotik gruper ? Tel rotik ! Tel rotik me zo grupemer ! Va tel rotik ! Va tel rotik me grupel ? Tel rotik ! Benje ! Tel rotik me zo gruper !</p>
Dankili lolunan	Alubeaf dank
<p>Moko juku ! Jenni ye moko juku lon ba ? Moko juku ! Njaka ! Moko juku te lon na : Moko juku be ko latege K'a sen ko K'a bolo ko K'i b'a ro pewu ! 'He, he Jara ko ten Jaturufin ma Dolo tege, an k'an min k'an fa. An fen juku dama don !' Suluku de koro ta K'o fa k'o l'i kan, K'a fa k'o di nkeere ma K'a fa k'o l'i kun K'a fa k'o di nkeere ma 'I ma bonya ni di.' Bolokalan ko : 'Ai ya dolo teke ni kiya di ? A fo : nkeerenin ke fisa an toi di ? Minni kolandiya ni di tan ?' Nkeerenin ko : Hn ! Bolokalan, I ye n dokoya ! N d'a fo de ...' Nkeerenin fununda, K'i furuku A diminda ! Ah ! Fennincinin kanbafo ! Nkere m'a fa y'a m'a ba ye, A dun b'a fa kan fo</p>	<p>Va tel rotik ! Toktan va tel rotik kle gruper ? Va tel rotik ! Va tel rotik vol grupet ! Tel rotik va rotuca remayer Aze va nugeem tcater, Ise va nubeem tcater Nume dakter da tir guon volgunapaf Djay ! krapol ve kaliyir Pu ebeltaf dikdatol « Va 'dolo' zanival aze akenon ulit, Kot min tit vartik ! » Dikdatol va finhega ve nariyir Aze ve tukotrayar aze pu int ve gayar, Aze ve tukotrayar aze pu jaxok ve ziliyir, Aze ve tukotrayar aze pu int ve gayar, Aze ve tukotrayar aze pu jaxok ve ziliyir, « Batcoba tir rinafi poraki. » Narmol ve kaliyir : Tok bat bask ta zanivara va 'dolo' tir ? Kalil, jaxok lodam kot min tir ? Toklizu bata lodamaca tir ? Jaxok ve kaliyir : « Stapesa, narmol ! Rin va jin voltarkal ! Voxe al dakte... » Jaxok ve mibuweyer, Ve exukeyer ; Toz zideyer ! Ax ! tisikam dem pudapa ! Jaxok va gadikye is gadikya me al wir Voxe va ava ke gadikye pulvir</p>

<p>K'a ba kan fo Tele ro dugutunu Su ro woyo ko ! A bera duku sen na, K'a b'i tunu duku jukoro Ko dokoya maloya te kun Ale ma banko kan. A b'a yere latunu de, A ye fukuri tan tan A ya damansensoli fila bce la, K'a seri ko fe : toi toi O buguri do kera namakoro ja ro. Nama ko : 'Eh ! Eh n tana bada tije !' Nama d'i gwan proo K'a b'i dre nkeere kan, Nkeere d'i seri, K'i noro warakalan na. Jaturufin, cu-cu nama, Ce jito, ce kesu Suluku man'a bil'a la Dukutaka fe Doi ko : « cebakoro kan ye !' Doi ko : 'bamoso kan ye !' Moko si ma i bolo don a jukoro K'a ceya n'a musoya lon ! Nama y'i dre Nkeere kan K'o dafedenke Bolokalan ya feni jekin kan K'o ji k'o la. Warakalan ko ! Naari ! N tana tjara ! Ce jakuna diminda, Kungweren li fununda, Nagweren ci furukuda, A d'i gwan ka Jatru mina K'o koro far'a sorin na fwan ! Nama wad'i la A banni kel'o la Nori d'i je muru Jara la, K'i ja wus'o ro, k'i kan to : 'Koro Jara, E ke ni padonna dogwe beni !' Jara ko : 'hn ! I mana n tana tije ! n n'a fo ko n tana Nawolo n do ye de ?' Jaraba furukuda, Koloba keri Jara, Wula do ceferin, Sudan ko kelen So koro ceferin Cekuru de jensen mansa Koba la korondo, Ni ba la korondo Jeli kende min faama, Kunne ro forontobaga, Ka nogokende ke</p>	<p>Va ava ke gadikya pulvir ! Afizon, leve sid griawir, Mielon, semason ieper !... Va sid toz suxayar Enide lev sid griawir : Kinokuca tir merotcizana bagera Dolge in moe tawava ; In boreon va int fu kosuxedar, Va gopa levmadar, Kan toloyi kawodafi tresiki, Kadimon divmimason : 'toy', 'toy' ! Abicbata gopa ko ita ke dikdatol ve lubeyer. Dikdatol ve kaliyir : « Ex, ex ! jinaf djaz su zo jukloter » Dikdatol ven welveyer Ta da va jaxok vangir. Jaxok vakrilon ve grableyer Ise ben snavol va int ve rumkayar. Ebeltaf dikdatol 'tyu tyu nama' ve evieyer, Tit vudaf, tit takrelaf ! Viele dikdatol toz evier Monion isti mielcek, Lantan kalir : « Tir puda ke vartik ! » Artan kalir : « Tir puda ke deaxolgadikya ! » Metan lev dey va nuba plekur Ta da va ikra ageltar ! Dikdatol va jaxok ve ipeyer, Nume papteyer Moe lujoroykirafe vage ke narmol Nume va inaf batakaf fortay ve mopleyer. Kretsakoraf snavol ve kaliyir : « Nhaari ! Volkalafa ! Jinaf djaz zo jukloter ! » Udutafe ayedikye ve ziadgayar, Tel rodon tipokes ve mibuweyer, Tel semas va galafa ita ve perleyer, Ve welveyer, va dikdatol ve vangiyir Nume kan 'fwan' kotceem ve jivotgabeyer ! Dikdatol ve lubeyer. Va in atayason, Narmol va krapol ve kevdisukeyer Ve modisukeyer aze ve kaliyir : « Krapol jiomaik, Va bata bagera wil ! » Krapol ve kaliyir : « Ex ! Rin va jinafa poura aksal ! Al kali da coba va jin kantasa Tir modisukera va jin ! » Krapolap ve perleyer, Krapol empas va niskapa, Molaciik Kan tanoya welvera va wivga zomes, Ciafe ayedikye koe wida, Gazik gwardes va budikeem, Tel kene kuksa krapolies Tel kene bostdomega krapolies Sersik va idulaf fortay ulis, Va keraya senges, Va idulanhaf lanhey naris</p>
---	---

<p>Jalamuku ye Jaraden sal'a te binkende dun na. Sotiki, kungotiki Brrru ! u vruu vruu ! Foloko d'i koro iko ntebenjara Jara d'o kan keru warawu ! K'o jeli kalanman min. Tutu ni Jara Bira dolomin na ko kura. Donsoke nara A de Moko juku fo : N teri Moko juku, i sokoma ! Nba, i sokoma, karamoko. E ma na joona de ! Dolonin tere na ban e ko sa de ! Don so kono, u y'a kan.' Donsoke donda, K'i siki da kere fe. Koro Jara k'a ma : 'Karamoko, i tana mini di ?' Donsoke ko : 'Ne tana o tana te Fo dogwedenni.' Jara ko : 'Wa ! dolo tek'an k'a min.' Donsoke de koro fa Dolo ro k'o min, K'a teke k'a di Jara ma, K'a tunu k'a di Dankalan ma, Ka kuru k'a fa K'o l'i kun. A ko : 'Ah sia ! Mokojuku ya dolonin ke di !' A y'a fa k'o min, K'i na wolowolo Jara do. Jara ko : 'Nhun ! I ye n tana tije !' O d'i pan k'i sonsoro Bondakun da kan, Ka korondo Ka songo Ka korondo Ka wurundu. Donsoke ko : 'Karamoko, hake to : N tun t'i tana lon, An kana kele han ! N b'i solon.' Jara m'o men. Minnogo romina, Ni kongo romina, Tankun bili kelebagu Sikidan tora kungo ; Sensen kuru kelebagu, Son kuru kelebagu, Kese fentren fili, Jara m'a men ! Solon ma men !</p>	<p>Ta askira va delor, Krapoloc awalker lodame werdestur. Feliik koe oga, feliik koe mola. Bru ! vru ! vru ! Dum rodafa waspla narmol ve senhayar. Krapol va inaf kapray 'warawu' ve empayar! Aze va idulanhaf fortay uliyir. Lorzamhala is krapol Va 'dolo' toz toluliyid. Tcabanhesik ve artlaniyir. Va tel rotik ve kiavayar : « Tel rotik nik, kiava ! » « Grewa, kiava, feliik ! Rin gaveon artlanil ! Cin a rin va 'dolo' fu tenukev ! Va mona kolaniil, cin dun uliv. » Tcabanhesik ve kolaniyer, Aze pok tuvel ve debanhayar. Krapol jiomai pu in ve kaliyer : « Feliik ! Toke rinafe volse tir ? » Tcabanhesik ve kaliyer : « Jinafe antafe 'tana' volse Tir dajkera. » Krapol ve kaliyer : « Kiewafa ! Va cinon ulino 'dolo' zanival ! » Tcabanhesik va finhega dem 'dolo' Ve nariyer nume ve uliyir, Va 'dolo' ve lirdeyer aze pu krapol ve ziliyer, Va finhega ve plekuyur aze ve ziliyer Pu lorzamhala. Toleon va finhega tukotrayar Aze pu int gimayar. Ve kaliyer : « Ax, kiewafa ! 'Dolo' ke tel rotik tir sutkafo ! » Va finhega tukotrayar nume ve uliyir, Aze va krapol ve modisukeyer. Krapol ve kaliyer : « Nun ! Va jinafa poura su aksal ! » Ve welveyer aze ve kurdayar Moe tuvelpakay, Ve krapolier, lepeyer, Krapolier, Yatkon buudayar. Tcabanhesik ve kaliyer : « Feliik, va jin ixel, Jin va rinon volpuvesa coba me grupeye, Me kevaliet, eim ! Va rin bliké ! » Krapol va in me rwaveyer. In va siput grutcizas, Va ael grutcizas, Va 'tankun' sulemeye grudilfus, Va ayadol koe mola grubalies, Va 'sensen milk grukevalies, Va 'son' milk grugwardes, In, oblif kabusik, Krapol va in me ve terekdayar ! Inafa blikera me ve zo rwaveyer !</p>
---	--

<p>So kɔnɔla dɔ yen, Yiri fan kelen sa dɔ lɔlen, O lɔlen k'i den dɛnɛ la Njaka ! Njaka ! Njaka ! Jara tɛ sabari la ! A fora k'a la donsoba kan, K'i kɔ kuru Ka fo a kan, k'a la a kan, K'i mabɔ, K'i da biri duku la Ka korondo. Sanene gwɛrɛnd'a dɔsilanda ! Cɛ dɔgwɛnni kɔnuman kɛ tɛ Cɛba dɔsilanni bɔdɔnuman tɛ ! Kɔntrɔn d'a bolo lase Mosoba juba ma. Jara k'i solon to Kɔntrɔn tɛ kɛ. Cɛba dɔgwɛdenni Dabari kɛ juku ! Kala lɔ ko saba, Jara tɛ to. Donsokɛ d'i tojo K'a lad'a ma. Kidun ! ... Kɛsɛ d'a rɔsan. K'a t'a kun na Kur'a b'a kɔkɔ rɔ/ Jara y'i yɛlɛma fulɛi. Kɔntɔrɔn d'i kɔlɔbɔkalaba K'a b'a tɔ lase. Muru ye minni ? Takaran, i bɛ min ? Njaka ! Tutu lalen K'i rɔsama fɔlɔlɔ Donsokɛ nar'i sen l'o ku kan Ah ! Gwalo ! Ko min fila tɛ k'o ye ! Dankaran d'a k'a kan puyin ! (kɛ) Donsokɛ dɛ muru bɔ K'o laji fraaa ! K'a t'a ku ma f'a kun na gwɛ ! Donsokɛ d'i l'u da fɛ K'i rɔsama. Dɔlɔfɛrin ni sabaga tɛ kun na. Olu saba nikun bɔda jɔkɔn fɛ. Donsokɛ sara, Kɔnba war'i la. Tutu sara, Dankaran lara, Jara bera, Kunba cira, Fɔlɔkɔ sara, Warakalan war'i la. Namakɔrɔ beda, (bira) Jaturu wada, Nkɛɛrɛnin banda. Wulu bɔnɔra.</p>	<p>Koe ban kiray, Zielt tir ton tidafa gasiza, Tir keve rebava, Ex en ! Ex en ! Ex en ! Krapol me vandiliweyer ! Va tcabanhesik fu ipeyer, Dimelanimiyir, Toleon ve grableyer ta da iper, Ve illanimiyir, Kev sid va gasiza ve plekuyur, Aze yatkon ve krapolieyer. Sanene ve zo dajkeyer, zo kovudayar ! Dajken budik va kiewuca me xoler, Kovudan budik va kiblaranha me dir ! Kontoron va zielt Plekuver. Krapol va inafa blikera ikudar, Kontoron va batcoba me tcizar. Kategori ke dajken ayikap Tir eaftapafa ! In va flam baron madar, Krapol me ixer. Tcabanhesik ve epitaplekuyur Ise ve kulmeyer. 'Kidun' lor ! Vilt va in ve remruyur. Va taka ve koayar Aze va ast ve divayar. Krapol vadimon ve lubeyer. Fulay ! Kontoron ve ipeyer Nume ten atayar. « Toklize jinaf wed ? Kufta, toklize til ? » Kax, zamhala senheyer Abrotcanhon, Tcabanhesik mo ault va nuga ve plekuyur. Ax ! Volkalafa ! Batcoba, me tolon zo gilaskir ! Zamhala va in ve ipeyer : 'Puyin' ! Tcabanhesik va wed ve nariyir Nume va jivot ve sollipayar Aulttakon 'gwe' ! Tcabanhesik pok kot artan ve senhayar Va int divatceson. Pofɔ 'dolo' is perakejort tid meguces, Baroy belcon ve divgaelayad. Tcabanhesik tir awalkaf Gradilik al senhar Zamhala tir awalkafa, Al senhar. Krapol al luber, Zegodafa taka tir empanafa. Narmol tir awalkaf, Kretsakoraf snavol su senhar. Dikdatol al luber Al divblir. Jaxok mea blir. Vakol al xonukar</p>
--	---

<p>Kolonkedi jiminda Sise sara. Njebrenin war'i la. Moko juku ya dolo ma ban min na ! Segi kelen dolo, ma ban min na ! Ba kelen dolo Dolo ma ban ! K'an ke sumu ! Sumu te lakira. Lakira dinge, Dinge ma fa. Moko juku ! Ah ! N ko : moko juku te son ! Moko juku ! Njaka ! Moko juku te ke ! Moko juku ! Njaka moko juku te lon na ! Moko juku ! Ai ma moko juku ye ba ? Moko juku Awa ! moko juku te lon !</p>	<p>Lotkol tir vumbeyen. Wil tir awalkaf. Suroga tir senhayas. Voxe 'dolo' ke tel rotik zo ulinsiyir. 'Dolo' iano kan plebotkita, me kotron zo rotulir, 'Dolo' vodaso va decitoy talolk, Bato 'dolo' me tir jidayano. Krodoet ! Koe kaikexo me krodoera tir ! Bup ke ara tamava, Bat bup me tir kotraf. Tel rotik ! Ax ! Pu win kalf, tel rotik tir volsaas ! Tel rotik ! Denon ! Tel rotik me tir kiewaf ! Tel rotik ! Va tel rotik vol grupet ! Va tel rotik ! Kas va tel rotik al wic ? Va tel rotik ! Djay, tel rotik me zo gruper !</p>
--	---